

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI

Próbna Matura z OPERONEM

Język polski**Poziom podstawowy**

Listopad 2014

Zadania sprawdzające rozumienie czytanego tekstu

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazane w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Zadanie 1.

M. Milewska-Stawiany, *Odlotowy i wypasiony, czyli o modnych ekspresywizmach*

Nr zadania	Poprawna odpowiedź	Maksymalna liczba punktów	Punkty częściowe
1.1.	wyraz nacechowany emocjonalnie	1	0
1.2.	np. – uleganie modzie językowej – przekonanie o atrakcyjności ekspresywizmów lub oryginalności (np. brzmieniowej) – chęć upodobnienia się do młodych – ekspresywizmy są pojemne treściowo	1	0
1.3.	np. – ubożenie słownictwa – schematyzacja języka – naruszanie norm stylistycznych – wulgaryzacja języka	2	1 za dwa przykłady
1.4.	a) np. niezwykły (wspaniały/fascynujący/ciekawy) człowiek – ktoś wyjątkowy (odznaczający się wieloma zaletami, wzbudzający zainteresowanie/wyróżniający się z powodu wykonywanego zawodu/wiedzy) b) np. niebanalny (świetny/ciekawy/pierwszorzędny) pomysł – (zaskakujący, oryginalny, nowatorski/właściwy, odpowiedni/interesujący/najlepszy możliwy) Możliwe są inne, poprawne połączenia i definicje.	2	1 za właściwy dobór jednego połączenia wyrazowego i za jego poprawne objaśnienie
1.5.	B.	1	0
1.6.	<i>niestety, nie można, zastraszające jest</i>	1	0 zadanie jest oceniane pod warunkiem, że zdający wybrał poprawną odpowiedź w zadaniu 1.5.

Język polski. Poziom podstawowy
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Nr zadania	Poprawna odpowiedź	Maksymalna liczba punktów	Punkty częściowe
1.7.	np. fascynujący – pasjonujący, frapujący niebanalny – niezwykły pierwszorzędny – świetny, doskonały	2	1 za dwa przykłady
Razem		10	

Zadanie 2.

A. Patrzałkowa, T. Patrzalek, *Cenzura wobec literatury romantycznej*, M. Głowiński, *Tekst odcenzurowany*

Nr zadania	Poprawna odpowiedź	Maksymalna liczba punktów	Punkty częściowe
2.1.	A.	1	0
2.2.	autocenzura – kontrolowanie własnych wypowiedzi, publikacji, programów itp., pod względem politycznym lub obyczajowym synonim do słowa „autocenzura” – cenzor wewnętrzny	2	1 za wyjaśnienie terminu lub podanie synonimu
2.3.	Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> cz. III	1	0
2.4.	np. – Dedykacja – mogła osłabić uczucie szacunku należne rządowi i jego instytucjom; krytykowała monarchę. – Piosenka Jankowskiego – zwracała się przeciw religii i Kościołowi; krytykowała monarchę. – Piosenka Feliksa – mogła osłabić uczucia szacunku należne rządowi i jego instytucjom; krytykowała monarchę. – <i>Widzenie księdza Piotra</i> – mogło osłabić uczucia szacunku należne rządowi i jego instytucjom; fragment ten zawiera krytykę monarchy. – <i>Ustęp</i> – mógł osłabić uczucia szacunku należne rządowi i jego instytucjom; krytykował monarchę, arystokrację, szlachtę; ukazano w nim los chłopów pańszczyźnianych. – <i>Do przyjaciół Moskali</i> – mógł osłabić uczucia szacunku należne rządowi i jego instytucjom; pokazywał ukaranych rewolucjonistów ze współczuciem.	1	0
2.5.	C.	1	0
2.6.	A. tak B. nie C. nie	2	1 za dwie poprawne odpowiedzi
2.7.	od (formant) + cenzurować (podstawa) np.: odkopać, oddzielić	2	1 za poprawną analizę i podanie jednego przykładu
Razem		10	

Zadanie 3.

Przykładowy plan interpretacji utworu poetyckiego

Podane tu odpowiedzi są wyłącznie przykładową, a nie jedyną poprawną realizacją zadań. W zadaniu jest oceniana umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej zgodnej z regułami jej organizacji, zachowującej zasady spójności znaczeniowej i logicznej, mającej czytelną kompozycję, będącej spójną i funkcjonalną pod kątem stylistycznym. Za zadanie przyznaje się maksymalnie **50 punktów**. Wypracowanie musi mieć nie mniej niż **250 słów**.

Wypowiedź pisemna jest sprawdzana zgodnie z kryteriami podanymi w aneksie do *Informatora o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015* (www.cke.edu.pl).

Temat 1. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

1. Postawienie tezy lub sformułowanie hipotezy, np.:

– wiersz jest wyrazem niepokojów współczesnego człowieka związanych ze świadomością przemijania; podkreśleniem poczucia anonimowości, niepewności sensu jednostkowej egzystencji.

2. Uzasadnienie tezy, np.:

- określenie podmiotu lirycznego jako człowieka współczesnego, wypowiadającego się w imieniu zbiorowości;
- dostrzeżenie refleksyjnego charakteru wypowiedzi, dla której punktem wyjścia staje się banalna informacja dotycząca wykopalisk archeologicznych;
- dostrzeżenie, że wiersz odwołuje się do tradycji kultury (historia wojny trojańskiej opisana w *Iliadzie*), wykorzystanie w interpretacji przywołanego w tekście dzieła Homera i jego bohatera – Hektora (człowiek żyjący w odległej przeszłości, po którym – dzięki literaturze – pozostała pamięć, nie przeminął bez śladu, w przeciwieństwie do anonimowych mieszkańców sześciu „dodatkowych” miast);
- wskazanie środków stylistycznych, neosemantyzmów i parafraz związków frazeologicznych („dzicy lokatorzy”, „mięso mieczowe”, „reszki orła-Hektora”) wyrażających emocje podmiotu, wylczenia („rojowiska, dworce, trybuny”) podkreślającego zagubienie;
- dostrzeżenie nagromadzenia pytań podkreślających niepokój i bezradność współczesnego człowieka;
- interpretacja tytułu (*Spis ludności*) oraz puenty: człowiek współczesny jest skazany na anonimowość, zagubiony w tłumie, czuje się pozycją w statystyce.

3. Podsumowanie rozważań, np.:

- wpisanie wiersza w nurt liryki filozoficzno-refleksyjnej, podejmującej tematykę egzystencjalną;
- dostrzeżenie typowej dla poetki pozornej lekkości wypowiedzi wyrażającej istotne problemy współczesności.

Język polski. Poziom podstawowy
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Koncepcja interpretacyjna	<p>Oceniając pracę pod względem koncepcji interpretacyjnej, bierze się pod uwagę jej niesprzeczność z utworem oraz skalę spójności. Istotne jest również to, czy zdający odnajduje sensy niedosłowne w utworze.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 9 pkt – koncepcja jest niesprzeczna z utworem, spójna i obejmuje sensy niedosłowne – 6 pkt – koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne – 3 pkt – koncepcja częściowo sprzeczna z utworem – 0 pkt – brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem 	0–9
Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	<p>Oceniając pracę pod względem uzasadnienia tezy interpretacyjnej, bierze się pod uwagę, czy jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> – trafna – czy zawiera wyłącznie powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu, – pogłębiona – znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, lecz także w kontekstach. <ul style="list-style-type: none"> – 15 pkt – uzasadnienie trafne i pogłębione – 10 pkt – uzasadnienie trafne, ale niepogłębione – 5 pkt – uzasadnienie częściowo trafne – 0 pkt – brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację 	0–15
Poprawność rzeczowa	<p>Oceniając pracę pod względem poprawności rzeczowej, bierze się pod uwagę liczbę błędów rzeczowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 4 pkt – brak błędów rzeczowych – 2 pkt – nie więcej niż 1 błąd rzeczowy – 0 pkt – błędy rzeczowe <p>Błąd kardynalny, to błąd wskazujący na nieznaną treść tekstu kultury oraz kontekstów, do których odwołuje się zdający.</p>	0–4
Zamysł kompozycyjny	<p>Oceniając pracę pod względem zamysłu kompozycyjnego, bierze się pod uwagę:</p> <ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalność segmentacji – czy zostały wyodrębnione w tekście (językowo i graficznie) części pracy oraz akapity, – uporządkowanie tekstu – czy wyodrębnione części i akapity zostały logicznie uporządkowane. <ul style="list-style-type: none"> – 6 pkt – kompozycja funkcjonalna – 3 pkt – zaburzenia w funkcjonalności kompozycji – 0 pkt – brak zamysłu kompozycyjnego 	0–6
Spójność lokalna	<p>Oceniając pracę pod względem spójności lokalnej, bierze się pod uwagę zgodność logiczną i gramatyczną między sąsiadującymi zdaniami w akapitach.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenie spójności – 1 pkt – znaczne zaburzenie spójności – 0 pkt – wypowiedź niespójna 	0–2

Język polski. Poziom podstawowy
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Styl tekstu	Oceniając pracę pod względem stylu tekstu, bierze się pod uwagę jego stosowność, zachowanie zasady <i>decorum</i> . – 4 pkt – styl stosowny – 2 pkt – styl częściowo stosowny – 0 pkt – styl niestosowny	0–4
Poprawność językowa	Oceniając pracę pod względem poprawności językowej, bierze się pod uwagę liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. – 6 pkt – brak błędów lub nieliczne błędy nierażące – 3 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–6
Poprawność zapisu	Oceniając pracę pod względem poprawności zapisu, bierze się pod uwagę liczbę oraz wagę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. – 4 pkt – zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
<p>Niezależnie od stopnia realizacji poszczególnych podkryteriów zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otrzymuje 0 punktów w kategorii koncepcja interpretacyjna, jeżeli przyznano 0 punktów w pozostałych kategoriach, – nie otrzymuje punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli otrzymał 3 punkty w kategorii koncepcja interpretacyjna, a 0 za uzasadnienie tezy interpretacyjnej, – otrzymuje 0 punktów w kategoriach: koncepcjach interpretacyjna, uzasadnienie tezy interpretacyjnej i poprawność rzeczowa, jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów. <p>Praca zostaje zdyskwalifikowana w przypadku pojawienia się błędu kardynalnego.</p>		

Przykładowy plan rozprawki

Podane tu odpowiedzi są wyłącznie przykładową, a nie jedyną poprawną realizacją zadań. W zadaniu jest oceniana umiejętność odbioru, analizy i interpretacji utworu literackiego oraz tworzenia wypowiedzi pisemnej. Za zadanie przyznaje się maksymalnie **50 punktów**. Wypracowanie musi mieć nie mniej niż **250 słów**.

Wypowiedź pisemna jest sprawdzana zgodnie z kryteriami podanymi w aneksie do *Informatora o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015* (www.cke.edu.pl).

Temat 2. Emigracja – tragiczna konieczność czy szansa? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, analizując podany fragment *Lalki*. Odwołaj się również do całości utworu i innego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

1. Postawienie tezy – ustosunkowanie się do problemu zawartego w temacie; dostrzeżenie różnych motywacji emigrantów w kontekście historycznym, np.:
– emigracja polityczna, zarobkowa; dobrowolna lub pod przymusem.

2. Analiza podanego fragmentu, np.:

- usytuowanie fragmentu w całości powieści, opis sytuacji;
- przedstawienie bohaterów – Wokulskiego i Ochockiego;
- przedstawienie poglądów Ochockiego na temat możliwości pracy naukowej w kraju;
- przedstawienie postawy Wokulskiego wobec decyzji Ochockiego i jej uzasadnienie;
- określenie motywacji Ochockiego.

3. Wnioski z analizy fragmentu, np.:

- według Ochockiego w kraju nie ma szans na dokonanie wynalazku;
- świat wartości Polaków i ich postawy uniemożliwiają jakikolwiek rozwój;
- dostrzeżenie społecznych konsekwencji decyzji młodego, zdolnego wynalazcy;
- dostrzeżenie osobistego wymiaru motywacji bohatera;
- odwołanie się do roli, jaką Bolesław Prus przypisuje nauce i wynalazkom w swojej powieści;
- odwołanie się do wartości i poglądów pozytywistów;
- ewentualnie: przywołanie zakończenia powieści (scena z udziałem deklarującego wyjazd Ochockiego i pozostającymi w kraju Szprotem, Węgrowiczem, Maruszewiczem i Szlangbaumem).

4. Przywołanie tekstów kultury, które ukazują różne aspekty emigracji (w zależności od zajętego stanowiska), uwidaczniających dylematy związane z wyborem lub koniecznością opuszczenia kraju, np.:

- przywołanie utworów literackich i/lub filmowych ukazujących dramat przymusowej emigracji (np. A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz – Epilog* – tragizm losu wygnańców doświadczających poczucia winy, przerażonych wieściami z kraju, bezradnych, zrozpaczonych, pozbawionych realnej możliwości powrotu; J. Słowacki, *Hymn* – elegijna tonacja spowiedzi „pielgrzyma”, „tułacza”, człowieka nieszczęśliwego, pozbawionego swego miejsca na ziemi; H. Sienkiewicz, *Latarek* – dramat tułaczego losu, samotność politycznego emigranta; S. Barańczak, *Garden party* i/lub wiersze Z. Herberta, *Pan Cogito – powrót*, *Powrót prokonsula* – alienacja, niezrozumienie, samotność wśród obcych w „lepszem świecie”);
- przywołanie utworów literackich i/lub filmowych, w których emigracja jest wyborem i szansą dla bohatera na indywidualny rozwój (np. film *Oda do radości*, którego bohaterowie po wielu zakończonych niepowodzeniem próbach działania, zdobycia pracy w kraju decydują się na wyjazd do Anglii);
- przywołanie tekstów kultury ukazujących niejednoznacznie konsekwencje decyzji o emigracji (np. powieść E. Redlińskiego *Szczuropolacy* ukazująca w satyryczny sposób „lepsze” życie Polaków w USA lub serial *Londyńczycy*).

5. Podsumowanie rozważań, ostateczne sformułowanie własnego stanowiska

Język polski. Poziom podstawowy
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Kryteria oceny rozprawki	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Sformułowanie stanowiska	<p>Oceniając pracę pod względem sformułowania stanowiska, bierze się pod uwagę adekwatność, czyli odpowiedniość stanowiska i problemu.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 6 pkt – stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu – 3 pkt – stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu – 0 pkt – stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska. 	0–6
Uzasadnienie stanowiska	<p>Oceniając pracę pod względem uzasadnienia stanowiska, bierze się pod uwagę, czy jest ono trafne, czy jest szerokie i czy jest pogłębione.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 18 pkt – uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione – 12 pkt – uzasadnienie trafne i szerokie – 8 pkt – uzasadnienie trafne, ale wąskie – 4 pkt – uzasadnienie częściowe – 0 pkt – brak uzasadnienia stanowiska 	0–18
Poprawność rzeczowa	<p>Oceniając pracę pod względem poprawności rzeczowej, bierze się pod uwagę liczbę błędów rzeczowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 4 pkt – brak błędów rzeczowych – 2 pkt – nie więcej niż 1 błąd rzeczowy – 0 pkt – błędy rzeczowe <p>Błąd kardynalny, to błąd wskazujący na nieznaną treść tekstu kultury oraz kontekstów, do których odwołuje się zdający.</p>	0–4
Zamysł kompozycyjny	<p>Oceniając pracę pod względem zamysłu kompozycyjnego bierze się pod uwagę:</p> <ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalność segmentacji – czy zostały wyodrębnione w tekście (językowo i graficznie) części pracy oraz akapity, – uporządkowanie tekstu – czy wyodrębnione części i akapity zostały logicznie uporządkowane. <ul style="list-style-type: none"> – 6 pkt – kompozycja funkcjonalna – 3 pkt – zaburzenia w funkcjonalności kompozycji – 0 pkt – brak zamysłu kompozycyjnego 	0–6
Spójność lokalna	<p>Oceniając pracę pod względem spójności lokalnej, bierze się pod uwagę zgodność logiczną i gramatyczną między sąsiadującymi zdaniami w akapitach.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenie spójności – 1 pkt – znaczne zaburzenie spójności – 0 pkt – wypowiedź niespójna 	0–2
Styl tekstu	<p>Oceniając pracę pod względem stylu tekstu bierze się pod uwagę jego stosowność, zachowanie zasady decorum.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 4 pkt – styl stosowny – 2 pkt – styl częściowo stosowny – 0 pkt – styl niestosowny 	0–4

Język polski. Poziom podstawowy
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Kryteria oceny rozprawki	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Poprawność językowa	Oceniając pracę pod względem poprawności językowej, bierze się pod uwagę liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. – 6 pkt – brak błędów lub nieliczne błędy nierażące – 3 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–6
Poprawność zapisu	Oceniając pracę pod względem poprawności zapisu, bierze się pod uwagę liczbę oraz wagę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. – 4 pkt – zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
<p>Niezależnie od stopnia realizacji poszczególnych podkryteriów zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otrzymuje 0 punktów w kategorii sformułowanie stanowiska, jeżeli przyznano 0 punktów w pozostałych kategoriach, – nie otrzymuje punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli otrzymał 3 punkty w kategorii sformułowanie stanowiska, a 0 za uzasadnienie stanowiska, – otrzymuje 0 punktów w kategoriach: sformułowanie stanowiska, uzasadnienie stanowiska i poprawność rzeczową, jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów. <p>Praca zostaje zdyskwalifikowana w przypadku pojawienia się błędu kardynalnego.</p>		